

رهنمود آگاهی دهی محیط زیستی به خطبا وائمه مساجد و حسینیه ها

مقدمه:

نقش محیط زیست در زندگی و اهمیت آن در اسلام:

زمین با کلیه اجزا و عناصر هستی نعمت های گرانبهایی اند که برای آسایش ، رفاه ، رفع نیازها و استمرار سالم زندگی انسان آفریده شده و انسان در پرتو رهنمود ها و آموزه های دینی ، معیارهای اخلاقی و ضرورت های تداوم حیات بشر ، ملزم به استفاده سالم ، بهینه و مسولانه از این نعمت های ارزشمند آفریده است .

از دیدگاه جهان بینی توحیدی ، هیچ چیزی در طبیعت بیهوده آفریده نشده تا بدون نیاز ووجه معقول در معرض تخریب ، فساد و آلوده ساختن قرار گیرد ، به همین جهت قرآن کریم از فساد در زمین به شدت نهی می کند و واژه ((فساد)) همه اعمال ، رفتار ، کردار و تصرفاتی را در بر می گیرد که به گونه ای سلامت محیط زیست بشر را آلوده و تهدید نماید .

احکام و آموزه های دینی افراد جامعه را به اصلاح ، اعمار ، آبادانی ، پاکیزه گی و پاک سازی محیط زیست تشویق نموده و مامور می سازد . دور ساختن خس و خاشاک از راه مردم را بخشی از رده های ایمان معرفی کرده و حتی کسانی که ساینان ها و راه های عمومی را آلوده می سازد ، لعنت شده گفته است . فرقی نمی کند که آلوده کننده های محیط زیست اشخاص حقیقی یا حکمی باشند ، یا دولت ها ویا سازمان ها ی جهانی باشند و یا غول های منفعت محور تهدید کننده به سلامت محیطی باشند که بشر را در گذر قرن ها با همه صداقت و عطوفت در آغوش مهر گستر خویش پرورش می دهد.

همچنان که اسلام عزیز به نهال شانی ، گسترش فضای سبز و حفظ سلامت محیط زیست به مفهوم کلی و جزیی آن تشویق نموده و عاملان آن مستحق پاداش دانسته طوری که مسلمانان را تا شامگاهان قیامت به غرس نهال امر می نماید .

از دیدگاه دین ، عرف ، اخلاق و قانون ، حفظ سلامت محیط زیست از انواع مختلف و فراوان آلاینده ها ، امری لازمی پنداشته می شود . زیرا ، استمرار زندگی سالم انسان در گرو محیط زیست سالم است .

نه تنها به تاسی از حکم شماره 2825 مورخ 1397/12/16 مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان و مکتوب 3160 مورخ 1398/6/2 ریاست انسجام امور کابینه بلکه وزارت ارشاد ، حج و اوقاف بر مبنای مسئولیت های دینی و کاری خویش همواره تلاش می ورزد تا اهمیت ، نقش ، ارزش و حفاظت محیط زیست سالم را در پر تو شریعت اسلامی ، از طریق علما ، امامان و خطبای مساجد از فراز منابر از طریق حلقات درسی مساجد ، مدارس ، رسانه های وزارت و رسانه های همگانی به آگاهی مردم برساند . و نیز زیان های کشنده آلوده ساختن محیط زیست ناشی از عدم احساس مسئولیت افراد و جامعه در برابر محیط با همان آب ، هوا ، خاک و سایر ملحقات آن را برای مردم توضیح دهد .

مشکلات، راه حلها و رهنمود های لازمه برای خطباء وانمه مساجد وحسينيه ها.

تعداد	فکتورهای مهم افزایش آلوده گی هوا	رهنمود و راه حل ها
۱	داشهای خشت پزی	کوره های خشت پزییکه ساحه کارشان نزدیک شهر است وفعالیت های غیر معیاری را توسط داش های خشت پزی سنتی انجام میدهند توسط ارگان های ذیربط نظارت و وادار به نصب فلتر های تصفیه کن دود کردند ودر صورت تخلف جریمه قابل ملاحظه بالایشان وضع گردوشوراهای مردمی در زمینه به ارگان های ذیربط همکاری جدی نمایند .
۲	ریگریشن وفابریکه های تولید اسفالت	باید ریگ ریشن ها وفابریکه های تولیدکننده اسفالت از داخل شهر به بیرون ومکان مشخص انتقال گردیده وآئوده از ریگ ریشن هایکه جواز ندارند فعالیت شان معطل وریگ ریشن های که جواز وفعالیت قانونی دارند مشخصا از جانب مسؤلین ذیربط نظارت کردند
۴	بلند منزل های رهایشی وحمام ها	تفتیش منظم از منابع عمده آلوده کننده های هوای شهرکابل صورت گیردودر صورت تخلف جریمه ودر تکرار جرم جواز فعالیت برایشان اعطا نگردد.حمام ها،تأسیسات صنعتی وتجارتی،بلند منزل های تجارتی،ریگ ریشن هاوفابریکه های تولید اسفالت که آلاینده هوامی باشند با همکاری مردم وشوراهای محل کنترل ودر صورت هرگونه بی اعتنای مراجع مربوطه را درجریان قرار دهند
۵	وسایط نقلیه که وزن های غیر مجاز را به خصوص فاضله وکثافات را در جریان روز حمل می نمایند	برای وسایط یکه کثافات وبارهای ثقیل بخصوص مواد تعمیراتی را انتقال میدهند وقت مشخص برایشان بخصوص از طرف شب در نظر گرفته شود درصورت حمل غیر مجاز وزن ،ویا فرسوده بودن وسایط نقلیه ارگان های ذیربط به خصوص ترافیک با صاحبان وسایط برخورد جدی نموده و هموطنان عزیز در زمینه همکاری نمایند در صورت تخلف جریمه سنگین وضع گردد
۶	کثافات انباشده جامد شهری	ایجاد سیستم جریمه دهی برای آن اشخاص،دکان داران ویامالکین خانهای که فضای عمومی را با زباله ها آلوده می سازند.راه اندازی حشرهای عمومی وهمگانی در روز های مشخص وحوزه های مختلف شهر صورت گیرد
۷	بیت الخلا های ساحات مسکونی وغیر پلاتی شهر	ترتیب وتطبیق پلان موثر به منظور مدیریت وبهبود سیستم فاضلاب وکانالیزسیون بیت الخلاهای ساحات غیرپلاتی در صدر برنامه های کاری ادارات ذیربط قرار گیرد
۸	عدم کنترل فاضلاب های شهری	تعیین محل مناسب ولازم برای تخلیه تانکر های فاضلاب،ایجاد سیستم منظم وراجسترشده برای تانکر های تخلیه فاضلاب،ایجاد راهکار های مشخص جهت مدیریت بهتر آب های باران وبرف وتعیین مسیر مناسب برای آب ها
۹	موجودیت معتادین در جاده ها و اماکن مسکونی	موجودیت معتادین در سرکها ، زیر پل ها ، و حتی در پارک های شهر باید دولت در قبال ایشان بی تفاوت نبوده بلکه مسئولیت ایمانی و اسلامی خویش را طبق آموزه های اسلامی انجام دهند .
۱۰	ازدیاد بیش ازحد وسایط نقلیه	وضع نمودن جریمه های نقدی برای موتر های دود زا،وضع نمودن جریمه های مناسب تخلفات محیط زیستی برای تمامی افراد واشخاصیکه مرتکب آلوده گی هوامی گردند تعیین مالیه بیشتر ویاهم جلوگیری از اشخاصیکه چندین موتر دارند وباعث از دیاد ترافیک جاده های شهر شده و مسبب مخاطره قرار دادن حیات دیگران میگرددند برخورد لازمه صورت گیرد

۱۱	مسدود بودن اکثر جاده ها و پیاده روها از جانب زورمندان و مؤسسات خارجی و حتی تراکم بیش از حد دست فروشان و کراچی ها	باز گشائی جاده ها و پیاده روهای مسدود شده شهری، ساخت جاده ها و پیاده روهای شهری، تعیین محلات مناسب برای انبار های مواد ساختمانی، ترمیم و اعمار کوچه ها و سرک های ساحات غیر پلائی، ایجاد مارکیت های دست فروشی جهت تخلیه جاده های موتر رو از دست فروشان و کراچی ها
۱۲	نبود جاده ترانزیتی حلقوی برای وسایط باربری	اعمار سرک های ترانزیتی (حلقوی) خارج شهر، تنظیم تقسیم اوقات مشخص برای عبور عراده جات بار بری بیرون شهر از جاده های داخلی و نظارت بر تطبیق واقعی آن و در صورت تخلف وضع جریمه مناسب
۱۳	عدم موجودیت قانون جرایم محیط زیستی، پولیس و سارنوال خاص محیط زیستی	ایجاد سارنوالی محیط زیستی جهت بررسی جرایم، تخلفات و تخطی های محیط زیستی، ایجاد محکمه محیط زیستی جهت بررسی به جرایم و تخلفات محیط زیستی و تطبیق قوانین آن
۱۴	عدم موجودیت متخصصین ذیربط در ارگانها	استخدام کدرهای متخصص در وزارت خانها و ادارات مسؤل جهت تطبیق پلان عمل و رهنمود های لازمه در زمینه .
۱۵	موجودیت سگهای ولگرد	این سگها عامل شیوع امراض مهلک ، سبب آزار و اذیت شهروندان و همچنان باعث تکرر آلودگی هوا میگردد که همشهریان باید در حصه جمع آوری سگهای ولگرد اقدام نموده و در زمینه با ارگان ها همکاری لازمه نمایند
۱۶	عدم پایداری برق مورد نیاز که در خلا باعث تشویق و استفاده دیگر مواد سوخت میگردد	در فصل زمستان یکی از عوامل یکه باعث تشویق مواد سوخت جایگزین برق می گردد گاز، چوب و ذغال سنگ است که مسؤلین ذیربط برق در حصه تهیه برق دوام دار پلان های اثر گزار داشته باشند. و وضع مالیات بیشتر بالای ابزار های برقی پر مصرف تثبیت نمایند
۱۷	نبود فرهنگ آگاهی دهی عامه از طرف رسانه های صوتی و تصویری و شورا های مردمی در نواحی شهر پیرامون اهمیت پاکي و نظافت	ترویج فرهنگ حفاظت محیط زیستی از طریق رسانه ها و گرد همایی ها ، مکلف ساختن مطبوعات و رسانه های جمعی، ایجاد شوراهای فعال مشورتی و برگزاری کنفرانسهای علمی در زمینه
۱۸	ازدیاد بیش از حد دکان های قصابی در شهر	ممنوع نمودن کشتار گاه هاییکه به شکل متفرقه و در جاهای نامناسب شهر ایجاد شده و فعالیت شان باعث تلوث و تعفن و تجمع حشرات و حیوانات می گردد. اعمار و ایجاد کشتار گاه های معیاری در ساحات حومه شهر از جانب حکومت و همشهریان عزیز در حصه حفظ محیط زیست سالم همکاری همه جانبه نمایند
۱۹	عدم کنترل فابریکه های تولید خریطة پلاستیکی و نبود یک پالیسی منظم در زمینه	ایجاد مراکز تولیدی و رایج ساختن خریطه های تکه بی و کاغذی به جای خریطه های پلاستیکی ، ترویج فرهنگ عدم استفاده از خریطه های پلاستیکی از طریق مدیا و رسانهای همگانی ابلاغ و پیام رسانی شود
۲۰	نبود کمر بند سبز و غصب بیش از حد ساحات سبز از جانب زور مندان	ساحاتیکه برای ایجاد سر سبزی پلان گردیده باشد شناسای و در صورت غصب دوباره از جانب ادارات ذیربط مسترد و ساحه سبز مجددا احیا گردد
۲۱	ایجاد بلند منزل ها و شهرک های رهائشی بدون در نظر داشتن ساحه سبز، سیستم کانالیزیشن، یون، آب آشامیدنی، پارکینگ و وسایط، ساحات تفریحی برای اطفال و خدمات اجتماعی	عدم رعایت کسانیکه مسؤلیت اعمار و توزیع اپارتمان ها را دارند بدون در نظر داشت یک شهرک معیاری از خدمات اجتماعی از جمله: مکتب، شفاخانه، ساحه سبز، مسجد، نصب فلتر تصفیه دود در دستگاه مرکز گرمی ها و تثبیت مکان مناسب باری جمع آوری زباله ها

۲۲	موجودیت میدان هوایی در نفس شهر کابل	یکی از چالش‌های ازدیاد ترافیک ایجاد بینظمی ها افزودی سر و صدای بیش از حد چرخبالهای نظامی و هواپیماهای مسافربری و تلوث هوا ، موجودیت میدان هوایی در داخل شهر است که میبایست به فاصله ۳۰ الی ۴۰ کیلومتری پلان میگردد
۲۳	مصرف بیش از حد آب و حفر چاه‌های غیرمعیاری	افزایش پدیده شهر نشینی رشد نفوس و حفاری چاه های خود سر و نبود سیستم آب رسانی غیر فنی و موجودیت فاضلاب های شهری با عث تحدید محیط زیست انسان و تمام زنده جان ها گردیده است. و آب های سطحی وزیر زمینی را ملوث ساخته است.
۲۴	فعالیت های بی رویه در آلوده ساختن آب ها تداوم و بقا محیط زیستی را در مخاطره انداخته است	فکتورهای ذیل که در آلوده سازی و استفاده بیرویه آب تاثیرات منفی دارد کنترل گردد: تخلیه فاضلاب در آب جویچه های سرک ، اعمار شهرک های غیر معیاری، تخلیه زباله ها در مسیر آب های سطحی، فعالیت های کشتار گاه ها، حفر چاه های سپتیک، فعالیت ورکشاپ و ترمیم وسایط نقلیه.
۲۵	عدم نظارت از فعالیت شرکت های خصوصی آب رسانی	ارگانهای ذیربط مکلف شوند تا جلو فعالیت همچو شرکت ها را بگیرند و ادارات ذیربط شبکه های عمومی توزیع آب آشامیدنی را در شهر ها ایجاد نمایند. و برای کنترل از مصرف بیش از حد آب فابریکات و تولید تصفیه خانه ها کیمیای فاضلاب اعمار نموده دوباره مطابق معیار های محیط زیستی استفاده گردد و برای آبیاری باغ ها و زمین های زراعتی از سیستم آبیاری قطره ایی استفاده گردد تا در حصه سرسبزی و ایجاد محیط زیست مناسب مفید واقع گردد
۲۶	عدم رفع مدیریت زباله ها	دفن غیر معیاری زباله ها سبب آلوده سازی محیط زیست گردیده و باعث شیوع امراض گوناگون شده و مسؤلیت همه شهروندان و نهاد های مسؤل میباشد تا از طریق اطلاعات جمعی گردهمائی ها بصورت مستمر ابلاغ و پیام رسانی گردد. ارتقای دانش محیط زیست نقش عمده در پاکی و حفاظت محیط زیست سالم دارد. آلوده گی و بحران های محیط زیستی، کم آبی و آلوده گی آب بیشتر از فعالیت های اجتماعی بوده و عدم آگاهی شهروندان در حفاظت محیط زیست و آب، تهدید حیات انسان و سایر موجودات میگردد
۲۷	قطع جنگل ها و ساحات سبز	جنگلات و ساحات سبز که باعث زیبایی و استمرار حیات انسانها ، پرنده گان و حیوانات وحشی میشود توسط مردم قطع و حتی ریشه کن می گردند که سبب انقراض پرنده گان، حیوانات و همچنان تخریب و تلوث محیط زیست برای انسان ها می گردد که همشهریان در زمینه توجه نموده از قطع و ریشه کن ساختن درختان سبز خوداری نمایند .

در چارت فوق ، آلاینده های مختلف به صورت مختصر معرفی شده و راه ها و روش های کاهش یا جلوگیری از آلوده ساختن یا فساد محیط زیست نیز به گونه کوتاه توضیح شده است .

علما ، امامان ، خطبای مساجد ، مدرسین مدارس دینی و نخبگان مسؤلیت دارند با استفاده از کلیه راه ها ، ابزار و وسایلی که برای آگاهی دهی مردم در اختیار دارند ، در مورد ایجاد محیط زیست سالم و حفاظت و نگهداشت از آن بر مبنای آموزه های اسلامی برای مردم آگاهی های لازم را ارائه نمایند .